

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

1.Pf.20.670/2023/6.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Rosta Márton ügyvéd

ügyvéd címe

Az alperesek:

I.r. alperes I. rendű

alperesek címe

II.r. alperes II. rendű

alperesek címe

Az alperesek képviselője:

Z. Tóth Ügyvédi Iroda I. és II. rendű alperes képviselőjében

ügyvéd címe1

A per tárgya:

sajtó-helyreigazítás

Az elsőfokú bíróság:

Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

64.P.22.528/2023/5.

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a II. rendű alperesnek 88.900 (nyolcvannyolcezer-kilencszáz) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az I. rendű alperes szerkeszti a portál internetes sajtóterméket. A <https://portál/2023/09/26/spartacus-tenisztelep-személy1-személy2-allatkert-cég-személy3/elérhetőségen> 2023. szeptember 26-án jelent meg a „Rárepült a „régmúlt” a főváros vagyonára: újra akcióban személy1, személy2 és a személy3 kör” című cikk.

[2] A cikk leadje a következőket tartalmazta: „Az MSZP két robotosa, személy1 volt pénztárnok és személy2 választmányi elnökhelyettes azt próbálja elérni a főpolgármesteri vezetésnél, hogy 2036-ig garantáltan az ő cégük rendelkezzen a helység és a helység1 közötti patinás területi teniszteleppel, elitklubbal - tudta meg a Válasz Online. A múlt beköszöntének egyéb jelét is észleltük Budapesten: a néhai SZDSZ személy3je által alapított cég-cégcsoport hirtelen a DK-s portfólióba tartozó felperes egyik legfőbb beszállítójává avanzsált”.

[3] Az írás felvezeti, hogy a 2010-es kormányváltásig állami-politikai pozíciót betöltő, politikai befolyással bíró, név szerint megnevezett személyek a kormányváltást követően milyen gazdasági szerepet vállaltak, üzleti vállalkozásaik révén milyen szerződéses kapcsolatot alakítottak ki két fővárosi fenntartású intézménnyel. A sajtóközlemény elsőként egy helység3 teniszcentrumot érintő üzleti kapcsolatot részletez, majd a felperes és a vele szerződéses jogviszonyban lévő, beszállítói tevékenységet végző cég Zrt. közötti kapcsolatot vizsgálja. E körben közli, hogy „Az állatkerttől egyébként kikértünk minden eddigi – tehát 2022-től élő – cég-szerződést, és örömmel nyugtáztuk, hogy el is küldték ezeket. A lényeg, hogy már nettó 500 millió forinthez közelít az a pénzmennyiség, amely meghívásos vagy normál tenderek, keretmegállapodások révén a cég1 Zrt.-nél vagy a cég3 Kft.-nél landolt. Jutott forrás építési és felújítási munkákra, elefántistállókapucserére, karbantartásra, javításra, őrzés-védelemre és a sor nyilván folytatódhat majd.” „Nekünk egyelőre egy »ordító« dolog tűnt fel. Noha az állatkertnek 2022 előtt semmilyen szerződéses kapcsolata nem volt cég márkanévű vállalatokkal, az utóbbi bő egy évben mégis udvari szállítónak nőtte ki magát az SZDSZ és MLP későbbi mentora, személy3 által alapított cég-csoport.” Az írás szerint „A felperesről alapvetően pozitív kép él az emberekben; hetente jönnek hírek például az örökbefogadható kispandákról, bébielefántokról, kézzel nevelt szurikátákról. Mindemellett az is tény, hogy ez a Demokratikus Koalíció által felügyelt egyik »legpénzesebb« közintézmény. Pontosabban: a fővárosi hierarchiában a Magyar Liberális Párt (MLP) kötelékéből indult, de DK-sként befutott személy5 főpolgármester-helyettes alá tartozik még az állatkerten kívül a cég2 Zrt. is, tehát ha valaki személy4ék tisztakezűségét akarja ellenőrizni, e két egységnél érdemes kutakodnia.”

[4] Az I. rendű alperes az előzetes helyreigazítási kérelemben foglaltaknak nem tett eleget.

[5] A felperes keresetében az I. rendű alperest arra kérte kötelezni, hogy 15 napon belül az eredeti írás sérelmezett részéhez hasonló módon történő közzététellel úgy, hogy a közlemény legalább 15 napig, de a sérelmezett cikk elérhetőségének időtartamáig a szerkesztőségi honlapon elérhető legyen tegye közzé az alábbi közleményt:

[6] Helyreigazítás:

[7] „Rárepült a »régmúlt« a főváros vagyonára: újra akcióban személy1, személy2 és a személy3 kör” című - 2023. szeptember 26. napján megjelent - cikkünkben azt a valós tény, miszerint a cég-cégcsoportnak nettó 500 millió forinthez közelítő szerződéses kapcsolata van a felperessel, abban a hamis színben tűntettük fel, mintha a cég-cégcsoport valamiféle meg nem engedhető, jogellenes kizárólagosságot élvezne az Intézményben, annak »udvari beszállítója« lenne. A felperes közbeszerzésének és beszerzésének összértéke 2022. január 1-től a 2023. szeptember 1-ig Nettó 5,2 milliárd forint volt, a több részfeladatot is tartalmazó közbeszerzési és beszerzési eljárások száma 145 darab, ebből a nettó 5 millió forintot meghaladó szerződések darabszáma 142 darab, amiből a cég szerződéseinek száma 6 darab. A beszerzések nagy része takarmány beszerzés, karbantartási anyagok, szolgáltatások, működéshez kapcsolódó anyagok és szolgáltatások és mindenképpen szükséges (havaria jellegű) állagmegóvás volt. A felperes 6 darab beszerzésében különböző összetételű bíráló bizottságok végezték - független közbeszerzési tanácsadó cég bevonásával -, illetve különböző intézményi és beszerzési vezetők vettek részt.

[8] Valótlanul állítottuk továbbá, hogy a felperes nem tisztakezűen, transzparensszerűen működne. A valóságban a felperes beszerzései során minden esetben a vonatkozó jogszabályok szerint jár el, különös tekintettel az államháztartási törvény, a közbeszerzési törvény és a polgári törvénykönyv előírásaira.

[9] Valótlanul állítottuk ezen felül, hogy a felperes a Demokratikus Koalíció által felügyelt intézmény egyik „legpénzesebb” közintézmény, a valóságban a felperes fenntartója a Fővárosi Önkormányzat, a vonatkozó jogszabályok és egyéb szabályzók alapján, az intézmény pártfelügyelet alatt nem áll.

[10] A felperes politikai szerepet nem vállal és nem vállalt soha. Feladatait Alapító Okirata szerint látja el.

[11] A felperes kérte a II. rendű alperes perköltségben marasztalását.

[12] Keresete jogalapjaként a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 1. § 6. pontjában, 12. § (1) és (2) bekezdéseiben, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 495-496. §-ban foglalt rendelkezésekre hivatkozott.

[13] A felperes az alábbi tartalmakat sérelmezte:

[14] „Az Állatkerttől egyébként kikértünk minden eddigi - tehát 2022-től élő - cég-szerződést, és örömmel nyugtáztuk, hogy el is küldték ezeket. A lényeg, hogy már nettó 500 millió forinthez közelít az a pénzmennyiség, amely meghívásos vagy normál tenderek, keretmegállapodások révén a cég1 Zrt.-nél vagy a cég3 Kft.-nél landolt. Jutott forrás építési és felújítási munkákra, elefánt istálló kapucserére, karbantartásra, javításra, őrzés-védelemre és a sor nyilván folytatódhat majd.” „Nekünk egyelőre egy „ordító” dolog tűnt fel. Noha az állatkertnek 2022 előtt semmilyen szerződéses kapcsolata nem volt cég márkanévű vállalatokkal, az utóbbi bő egy évben mégis udvari szállítónak nőtte ki magát az SZDSZ és MLP későbbi mentora, személy3 által alapított cég-csoport” (első közlés).

[15] „A felperesről alapvetően pozitív kép él az emberekben; hetente jönnek hírek például az örökbe fogadható kispandákról, bébielefántokról, kézzel nevelt szurikátákról. Mindemellett az is tény, hogy ez a Demokratikus Koalíció által felügyelt egyik „legpénzesebb” közintézmény” (második közlés).

„Pontosabban: a fővárosi hierarchiában a Magyar Liberális Párt (MLP) kötelékéből indult, de DK-sként befutott személy5 főpolgármester-helyettes alá tartozik még az Állatkerten kívül a cég2 Zrt. is, tehát ha valaki személy4-ék tisztakezűségét akarja ellenőrizni, e két egységnél érdemes kutakodnia” (harmadik közlés).

[16] A felperes álláspontja szerint a cikk nem tárgyilagosan és pártatlanul mutatja be a felperest, hanem prekoncepció alapján valótlan tényeket állít. Az állatkert fenntartási költségeit nem tekinti át, az alapvető működési költségeken kívül nem számol a „havaria jellegű” elkerülhetetlen állagmegóvási és a műemléki épületek rekonstrukciós költségeivel, valamint az évi egymilliónál is több látogatóval. A cikk a beszerzési eljárásokkal összefüggésben arra utal, hogy egy meghatározott cég jogtalan előnyöket szerezve törvénytelen eljárás keretében élvez szerződéses pozíciót. Az „udvari beszállító” szóösszetétel a köznyelvben kifejezetten pejoratív értelmű, az olvasó felé azt közvetíti, hogy a közbeszerzési eljárások során az eljárási rendet megkerülik. A valóságban azonban a közbeszerzési eljárások során különböző összetételű bíráló bizottságok járnak el független közbeszerzési tanácsadó cég bevonásával. A közbeszerzési eljárásokkal összefüggésben a jogszabályi előírásokon túlmenően nem is feladata annak vizsgálata, hogy melyik pályázó cég kinek a tulajdonában áll, a tulajdonosok milyen politikai háttérrel rendelkeznek. A közbeszerzési eljárások során a legolcsóbb ajánlatot és legjobb kivitelezőt választják ki, betartva a vonatkozó eljárásrendet és a közpénzekkel való gazdálkodás általános elveit is.

[17] A cikk tartalma az olvasók felé azt is közvetíti, hogy az állatkerttel fennálló szerződéses kapcsolatban a pénzköltés nem transzparens. Az intézmény nem áll pártfelügyelet alatt, hamis az a tényállítás, hogy a felperes a Demokratikus Koalíció által felügyelt egyik „legpénzesebb” közintézmény. Valótlan tényállítás az is, hogy az állatkert nem „tisztakezüen” és nem transzparensen működik.

[18] Az I. és II. rendű alperesek a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérték.

[19] A második és harmadik közlések tekintetében vitatták a felperes keresetösségi jogát.

[20] Előadásuk szerint a cikk a közpénzek felhasználásával foglalkozik, az érintett intézményektől beszerzett vagy nyilvános adattárból elérhető adatokat dolgozza fel, azokból von le következtetéseket.

[21] Az írás megjelenését megelőzően az I. rendű alperes megkereséssel fordult a felpereshez. A válaszból az állapítható meg, hogy egy 14-15 hónapos időszakban (2022 júniusától 2023 szeptemberéig) nettó 500 millió forinthez közelít az a pénzmennyiség, amely a felperessel megkötött megállapodások révén a cég-cégcsoportnál realizálódott. Ezt megelőzően a felperesnek a cégcsoporttal kapcsolata nem volt. Ezen tényekből vonta le a cikk véleményként azt a következtetést, hogy a cégcsoport a felperes egyik legfőbb „beszállítójává” avanszált. Az „udvari szállító” kifejezés nem a jogellenes megbízási viszony szinonimája, a köznyelvben az értelme legfeljebb az lehet, hogy rendszeres megbízott. Nem állította, hogy a cégcsoport valamilyen meg nem engedhető, jogellenes kizárólagosságot élvez a felperes intézményében. A karbantartási, javítási, őrzés-védelmi munkák területén a cégcsoport a felperes legfontosabb partnerévé vált olyan módon, hogy 2022 előtt semmilyen kapcsolata nem volt a felperessel.

[22] Az I. rendű alperes az Alkotmánybíróság 3322/2017. (XII. 8.) AB határozatban megfogalmazott szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával arra a következtetésre jutott, hogy mindhárom közlés tényekből levont okszerű következtetés, vélemény. Hangsúlyozta, hogy a kritikai hangvételű vélemény is a szabad véleménynyilvánítás körébe esik.

[23] A felperes részleteket ragadott ki a tartalomról. A „legpénzesebb” közintézmény jelzős szerkezet, abból a tényből levont okszerű következtetés, hogy a felperes éves költségvetése 7,4 milliárd forint és ebből hozzávetőlegesen 10%-os szerződéses összeg kapcsolható a cég- cégcsoportéhoz. A „tisztakezüség” kifejezést nem lehet úgy értelmezni, hogy a felperes gazdálkodása nem felel meg a jogszabályoknak.

[24] Az alperesek hivatkoztak a 34/2017. (XI. 11.) AB határozat [34] bekezdésében, a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat II. fejezetében, a 7/2014. (III. 7.) AB határozat [16]-[17]-[19] bekezdésében és a 3466/2020. (XII. 22.) AB határozat [34] bekezdésében kifejtettekre is.

[25] Az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozatának indokolása alapján azt emelték ki, hogy a sajtószabadság jogának gyakorlása révén az alapjog jogosultja aktív alakítója a demokratikus közvéleménynek. A sajtó ezen minőségben ellenőrzi, a közélet szereplőinek, intézményeinek tevékenységét, a döntéshozatal folyamatát, tájékoztatja arról a politikai közösséget, a demokratikus nyilvánosságot (a „házőrző kutya” szerepe). Szabad véleménynyilvánítás joga kettős megalapozottsággal bír: a véleményszabadság egyszerre szolgálja az egyéni autonómia kiteljesedését és a közösségi oldalról a demokratikus közvélemény megteremtésének, fenntartásának a lehetőségét is.

[26] Kitértek arra is, hogy a PK 15. számú állásfoglalás alapján a felperes által megjelentetni kért helyreigazító közlemény még abban az esetben sem tehető közzé, ha a felperes keresete megalapozott, mivel olyan tények közlését kéri, amelyeket a cikk nem tartalmazott.

[27] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

[28] Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű alpereseknek 250.000 forint + 27% áfa összegű perköltséget. Megállapította, hogy a feljegyzett 36.000 forint illeték az állam terhén marad.

[29] Ítéletének indokolásában alkalmazott jogszabályként az Smtv. 1. § 6. és 7. pontjában, 12. § (1) bekezdésében foglaltakat ismertette.

[30] Az Alkotmánybíróságnak a szólásszabadság alkotmányos határai vonatkozásában kialakított, a 7/2014. (III. 7.) AB és 13/2014. (IV. 18.) AB határozataiban megjelenő gyakorlata, az azokban rögzített alkotmányossági szempontok alapján elsődlegesen a cikk tartalmát, annak mondanivalóját vizsgálta abból a célból, hogy a kifogásolt közlések jogsértő jellegét megítélje. (3/2015. (II. 2.) AB határozat Indokolás [20]) Figyelemmel volt a PK 12. számú állásfoglalásban kifejtett értelmezési elvekre is.

[31] Megállapította, hogy a felperes helyreigazítási kérelme az Smtv. 12. § (1) bekezdésében és a Pp. 495. § (1) bekezdésében szereplő feltételeknek megfelel, abból megállapítható, hogy mely tényállítások valótlanságára, illetve mely való tények hamis színben feltüntetésére hivatkozik, a valóság közzétételére irányuló kérelem pedig tartalmazza azon valós tényeket, amelyeknek a felperes szerinti elferdítésével létrejött a valótlan tartalom.

[32] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint valamennyi kifogásolt közlés a felperesre vonatkozik, így keresetösségi joga fennáll.

[33] A jogvita elbírálása szempontjából kiemelkedő jelentőséget tulajdonított annak, hogy a cikk témája a közpénzek elköltéséhez kapcsolódik, közügyekben történő megszólalást tartalmaz. Az állításokat a társadalmi vita körében elhangzott közlésként értékelte. Az Alkotmánybíróság 23/2019. (VII. 18.) AB határozata indokolásának [19] bekezdésében foglaltak alapján azt hangsúlyozta, hogy a médiaszolgáltató alkotmányos jogát gyakorolva szabadon tudósíthat a közérdeklődésre számot tartó eseményekről. E szabadsága kiterjed annak meghatározására is, hogy mely eseményekről, milyen részletességgel és tartalommal ad tájékoztatást. Amennyiben a sajtószabadság gyakorlása sérti más alapjogát vagy valamely alkotmányos célt, akkor arról kell döntení, hogy a konkrét esetben a sajtószabadság gyakorlásának vagy az azt korlátozó célnak kell-e inkább teret engednie.

[34] Arra a következtetésre jutott, hogy mindhárom közlés olyan valós ténybeli alapon nyugvó következtetés, bírálat, amelyeket a 3112/2020. (III. 23.) AB határozat [31] bekezdésében és a Kúria Pfv.IV.21.486/2021/4. számú ítéletében meghatározott szempontok alapján nem lehet helyreigazítani.

[35] Valós ténynek tekintette, hogy a felperes a cikkben megjelölt cégcsoporttal szerződéses viszonyban áll, annak egyik cége a felperes részére beszállít, továbbá, hogy a felperes részben közpénzből gazdálkodó közintézmény, amely a fővárosban meghatározott pozíciót betöltő személy részbeni felügyelete alatt áll. Valós ténybeli alap az is, hogy a felperes részére szállító cég tulajdonosi háttere átfedésben van a 2010 előtt befolyással bíró, a cikkben megnevezett személyekkel. Megállapítása szerint valamennyi közlés a cikk írójának a témában elfoglalt álláspontját tükrözi. A közlés olyan, tényállításokat is tartalmazó értékítélet, amely fokozott alkotmányos védelem alatt áll és még abban az esetben is értékítéletként bírálandó el, amennyiben tényállítási elemeket is hordoz. A sérelmezett szövegrészeknek az a tartalma, hogy a felperes olyan céggel, cégcsoporttal köt beszállításra vonatkozó szerződéseket, amelynek tulajdonosi hátterében 2010 előtt politikai befolyással bíró személy (személyek) találhatóak. Az „udvari beszállító” kifejezés az erre vonatkozó éles bírálat, markáns vélemény köznyelvi megfogalmazása. Kiemelte, hogy az, hogy az „udvari beszállító” pejoratív fogalom, a sajtó-helyreigazítási igényt azonban nem teszi megalapozottá, hiszen a felperes – a téma közügy jellegéből adódóan – az éles bírálatot is túrni köteles.

Mindezeket irányadónak tekintette a „tisztakezés” fogalmára, illetőleg arra a felvetésre is, hogy a közpénzek elköltése során előfordulhat törvénytelenység.

[36] Az elsőfokú bíróság a Pp. 80. § (1) bekezdése és a 83. § (1) bekezdése szerint a felperest kötelezte az alperesek perköltségének megfizetésére. Az alperes jogi képviselőjének munkadíját 250.000 forint + áfa összegben állapította meg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 2. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján. A felperes közintézmény az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés *c*) pontja szerinti költségvetési szervként személyes illetékmentes. Erre tekintettel megállapította, hogy a feljegyzett 36.000 forint illeték az állam terhén marad.

[37] Az elsőfokú ítélet ellen felperes fellebbezett.

[38] Jogorvoslati kérelmében az elsőfokú határozat keresete szerinti megváltoztatását, valamint a II. rendű alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalását indítványozta.

[39] A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét elsődlegesen a Pp. 369. § (3) bekezdés *d*) pontjára alapította, másodlagosan a Pp. 371. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti anyagi jogszabálysértésre – az Smtv. 12. § (1) bekezdésének sérelmére – hivatkozott.

[40] Álláspontja szerint az I. rendű alperes a kifogásolt írásában valótlan tényeket közölt.

[41] Azzal érvelt, hogy az „udvari beszállító” közlésnek a rendszerváltást követően a közbeszédben, a sajtóban az a tartalma, hogy az adott megrendelő jogtalan előnyt biztosít a szerződéses partnerének (beszállítójának), aki így jut jogellenes, nem megengedhető módon piachoz és jövedelemhez. A köznyelvi értelmezés vonatkozásában az Élet és Irodalom című folyóiratban megjelent cikkek tartalmára hivatkozott.

[42] A „tisztakezés” kijelentés vonatkozásában azt emelte ki, hogy azt a cikk szerzője az irónia eszközeként használja, azzal nem a saját véleményét, hanem annak éppen az ellenkezőjét állítja, vagyis azt, hogy a felperes „megvásárolható, lefizethető, korrumpálható”. A „lefizethető” kijelentés jogi értékelése vonatkozásában a Szegedi Ítéltábla Pf.20.120/2008/4. számú ítéletében, a „korrumpálható” közlést tekintetében a Kúria Pfv.20.855/2018/2. számú precedensképes határozatában foglaltakat idézte.

[43] Fellebbezési ellenkérelmükben az I. és II. rendű alperesek az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérték. Jogi képviselőjük munkadíját a csatolt ügyvédi megbízási szerződésben írtak szerint, az Ükr. 2. § (1)-(2) bekezdés alapján, a 4/A. §-ban foglaltakra figyelemmel, költségjegyzék benyújtásával számították fel.

[44] Hangsúlyozták, hogy véleményt kifejezni csak megtörtént magatartással, cselekménnyel összefüggésben lehet, hiszen minden véleménynek az alapját valamely tény képezi.

[45] A sérelmezett közlések a cikkben leírt tényekkel összefüggésben tett kritikai hangvétellő következtetések.

[46] Az elsőfokú bíróság megjelölte azokat az alkotmánybírósági határozatokat, melyek irányadóak a perbíróságok számára az egyedi ügyek megítélésénél. Az elsőfokú bíróság elvégezte a szükségesség-arányossági tesztet is és ítéletében részletesen elemezte a vizsgálat szempontjait, ezek mentén értékelte a kifogásolt közléseket. Az írás közügynek minősülő témában kemény hangú kritikát, tényekből levont szabad következtetést fogalmazott meg, pejoratív tartalmú kifejezést is használt. A felperes döntően közpénzből gazdálkodó közintézmény, és mint ilyen számítania kell a tevékenysége szorosabb vizsgálatára, a közpénzek felhasználásával összefüggő kritikus megnyilvánulásra is.

[47] A bíróságnak a közlést a szavak általánosan elfogadott értelme, és nem a közléssel érintett személy egyéni érzékenysége alapján kell megítélnie. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette, hogy a közéleti vitára okot adó ügyekben pusztán a szavak általánosan elfogadott értelme nem képezheti a bizonyíthatósági tesztnek való megfelelést. A közéleti viták nem lehetnek minden esetben támogatóak, elsimítóak, a közéleti vita magában hordozza a meghökkenés, a sokkolás, a támadás eszközét. Egyetlen korlátja, hogy az nem lehet öncélú, a másik indokolatlan gyalázását, megalázását a jog nem védi.

[48] A felperes észrevételében kifejtette azt az álláspontját, hogy az „udvari szállító” kifejezés ténykijelentés, korábban az Osztrák-Magyar Monarchia idején az ún. K. und K. jelzés minőségbiztosításként jelent meg, mint egyfajta védjegy. Piacgazdasági környezetben azonban, ahol a közpénzből gazdálkodó gazdasági entitások számára közbeszerzési eljárás van előírva, az „udvari szállító” az a beszállító szerződéses partner, aki a megrendelővel válllvetve, a beszerzési eljárásokat, jogszabályokat kijátszva, azokat megsértve jut gazdasági előnyhöz.

[49] Az, hogy adott személy (akár jogi személy) (párt)felügyelet alatt áll-e közjogi ténykérdés, nem vélemény. A köztulajdonban lévő közintézmények (mint a felperes) polgári demokráciákban állami vagy önkormányzati felügyelet, de semmiképpen sem „pártfelügyelet” alatt állnak.

[50] Az újságírói szabadságnak egyik korlátja a valótlan tényállítás. Ha az „udvari szállító” kifejezés helyett a „gyakran nyer közbeszerzést”, „gyakran köt vele szerződést” fordulatot használta volna a cikk, akkor olyan megfogalmazás került volna nyomdába, mely nem hordoz valótlan ténytartalmat.

[51] A véleménynyilvánítás önmagában nem ad alapot sajtó-helyreigazításra. A sajtóközleményben foglalt vélemény is lehetővé teszi azonban a sajtó-helyreigazítást, ha valótlan tényállításon alapul, burkoltan valótlan tényállítást fejez ki, illetőleg a valóságot hamis színben tünteti fel.

[52] A fellebbezés alaptalan.

[53] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el. Az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelemre tekintettel – a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – az ügy érdemében döntött. A felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdésének megfelelően a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolta. Az elsőfokú ítéletet a felperes fellebbezésében teljes terjedelmében támadta, annak jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt.

[54] Az elsőfokú bíróság a döntését nem mérlegelési jogkörben hozta, így a Pp. 369. § (3) bekezdés *d*) pontja szerinti felülmérlegelésnek nincs helye.

[55] A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között a másodfokú bíróságnak abban kellett állást foglalnia, hogy az I. rendű alperes a cikkében állított-e valótlan tény, illetve hamis színben tüntette-e fel a valósággal megjelölt tényeket, az elsőfokú bíróság által e körben levont jogi következtetés helyes-e. A fellebbezési kérelemben foglaltak alapján a másodfokú vizsgálat tárgyát az „udvari szállító”, a „tisztakezü” kijelentések jogi minősítése, továbbá az képezhetette, hogy ezek által a cikk állítja-e, hogy a megrendelő, adott esetben a felperes jogtalan előnyt biztosít a szerződéses partnerének (beszállítójának), aki így jut jogellenes, nem megengedhető módon piachoz, jövedelemhez, illetve a felperes „megvásárolható, lefizethető, korrumpálható”.

[56] Az elsőfokú bíróság által is felhívott Smtv. 12. § (1) bekezdése alapján a sajtóban megjelenő tartalmak értékelésénél azt kell kiindulópontnak tekinteni, hogy a felperest ért sérelem valótlan vagy a valóságot hamis színben feltüntető tény állításával, híresztelésével valósulhat meg. Nem lehet ugyanakkor sajtó-helyreigazítás alapja véleménynyilvánítás,

értékelés, bírálat. Ezek vonatkozásában legfeljebb az vizsgálható, hogy a közléseknek van-e valós ténybeli alapjuk.

[57] Az ügy eldöntése szempontjából helyesen tulajdonított az elsőfokú bíróság jelentőséget annak, hogy a kifogásolt közlések milyen szövegkörnyezetben találhatóak, és az írás tartalma a közügyek megvitatásához kapcsolódik-e. Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanis egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik {az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozata, Indokolás [39]}.

[58] A megszólalás jogi megítélésénél – ugyancsak az Alkotmánybíróság által alakított gyakorlat szerint – különbséget kell tenni a tények állítása és az értékítéletek között. A megkülönböztetés alapja, hogy vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, a bizonyíthatóan hamis tények azonban önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]}. Ebből következően pedig „[a] véleménysszabadság gyakorlásának határai a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különböznek, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}.

[59] Az Alkotmánybíróság mércéje szerint az értékítélet és a személyes meggyőződést közvetítő vélemény mindaddig, amíg összefüggésben áll a közüggyel és nem gyalázkodó, attól függetlenül élvezzi a véleménysszabadság alkotmányos oltalmát, hogy helyes vagy helytelen, tetsző, vagy nem tetsző, értékes vagy értéktelen gondolatokat tükröz.

[60] A szabad véleménynyilvánítás korlátainak adott esetre vonatkozó meghatározásánál figyelemmel kell lenni a 3329/2017. (XII. 8.) és 13/2014. (IV.18.) AB határozatokban kialakított tesztre. Ennek során első lépésként azt kell vizsgálni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Második lépésként a bíróságoknak azt kell eldöntenie, hogy a közlés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e: a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. Végül vizsgálni kell, hogy a korlátozás nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határát: „a véleménysszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja pusztán megaláztatás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata vagy más jogsérelem okozása” {3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [30] – [32]}.

[61] A sérelmezett cikk a 2010 előtti időszak három, jelentős politikai befolyással bíró személyét mutatja be, majd „két, egymással csak laza összefüggésben lévő történet erejéig” azt vizsgálja, hogy a jelenben ezek a személyek a fővárosban milyen üzleti befolyással bírnak, a befejezettnek hitt régmúlt hogyan bukkan fel napjainkban is. A sajtóközlemény elsőként a területi teniszcentrum körüli üzleti körök mozgásával, az abban megjelenő személyek politikai kötődéseivel foglalkozik, majd az állatkert „friss cég-szerződéseit” veszi górcső alá.

[62] Bemutatja a cég-cégcsoport tulajdonosi hátterét, azt, hogy ki alapította az első céget (a cég4 takarítóvállalatot) és ez a személy melyik politikai irányhoz kötődik. Közli, hogy az állatkert a DK-sként befutott személy5 főpolgármester-helyettes alá tartozik, így „ha valaki személy4ék tisztakezűségét akarja ellenőrizni”, a felperesnél érdemes kutakodnia. Feltűnőnek ítéli, hogy bár az állatkertnek „2022 előtt semmilyen szerződéses kapcsolata nem volt cég márkanévű vállalatokkal”, az ezt követő bő egy évben mégis „udvari szállítónak” nőtte ki magát a cégcsoport. A felperestől kikért szerződések alapján bemutatja, hogy mekkora pénzüsszeg (500 millió forint), milyen munkákra, szolgáltatásokra kiírt tenderek, keretmegállapodások alapján került a csoporthoz tartozó vállalkozásokhoz. Érdekességként

veti fel, hogy a tulajdonosi háttérben mozgolódó személlyel szemben milyen büntetőeljárások voltak folyamatban.

[63] A sajtóközlemény kétségtelenül erős kritikával illeti a kialakult szerződéses kapcsolatot, az a körül megjelenő, a kormányváltás előtti politikai elithez köthető személyeket, nemtetszését fejezi ki a cég-cégcsoport gyors érdekeltségszerzése és annak volumene vonatkozásában. Az állatkerttől beszerzett szerződések adatai alapján ugyanakkor e körben valós tényeket közöl és ezeket a tényeket értékeli.

[64] A cikk – tárgyára, aktualitására tekintettel – közügyben való megszólalásnak minősül. A felperes közintézmény, túlnyomórészt közpénzből gazdálkodik. A sajtó érdeklődését is felkeltette a közpénzek felhasználása, a felperes által kötött szerződések, és a kiírt tenderek nyertesei.

[65] A sajtóanyag – a felperes érvelésével szemben – az „udvari (be)szállító” közléssel nem azt állítja, hogy a felperes megrendelőként jogtalan előnyt biztosít a szerződéses partnerének (beszállítójának), aki így jut jogellenes, nem megengedhető módon piachoz, jövedelemhez. A kifejezéssel, a rendelkezésre álló tények alapján levont következtetéssel, mint értékítélettel az I. rendű alperes azt érzékelteti, hogy a cég-cégcsoport – a rendelkezésre álló szerződésekből megállapíthatóan részére kifizetett 500 millió forintos összegre tekintettel – az állatkert fontos partnerévé vált a karbantartási, javítási, őrzési tevékenység terén.

[66] A „tisztakezűség” kijelentés az írásban olyan szövegösszefüggésben merül fel, ami nem a felperesre, hanem személy5 főpolgármester-helyettesre és a DK-ra, annak elnökére utal. A feltárt valós tények alapján (személy5 a DK színeiben futott be, a felperes az ő felügyelete alá tartozik) jut arra a következtetésre, hogy ha valaki a DK „tisztakezűségét” akarja ellenőrizni, a felperesnél érdemes kutakodnia. A „tisztakezű” kijelentéssel nem a felperes közpénzekkel gazdálkodását minősíti, nem állítja, hogy a felperes megvásárolható, lefizethető, korrumpálható lenne.

[67] A Kúria szerint „a sajtószabadság érvényesülésének fontos része az, hogy a sajtó számára adott legyen annak lehetősége, hogy a tudomására jutott tényekből, adatokból következtetéseket vonjon le és erről kifejtse véleményét” (a Kúria Pfv.IV.20.849/2020/4. számú ítélete). Az adott esetben az I. rendű alperes a rendelkezésére álló való tények alapján véleményt formált, értékítéletet fejezett ki, amellyel a véleménynyilvánítás alkotmányos határait nem lépte túl.

[68] Az ügyben vizsgálendő sajtóközlemény által kifejtett vélemények, az adott szerződéses kapcsolat és az azt körülölelő, valós tények megjelölt szempontú értékelése valótlanságot nem állít és a való tényeket sem tünteti fel hamis színben. Az írás az értékelés, vélemény kifejtésével az olvasóra bízta a tényekhez kapcsolódó, a felperesre nézve akár negatív következtetés levonását. A téma közügy jellege folytán e vonatkozásban a felperest fokozott tűrési kötelezettség terheli akkor is, ha a kifejtett véleményt helytelennek, magára nézve sértőnek ítéli meg.

[69] A kifejtett indokok alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdés alapján helybenhagyta. A Pp. 364. § utaló rendelkezése szerint irányadó 81. § (1), (2) és (5) bekezdése, a 83. § (1) bekezdése és a 499. § (1) bekezdése alapján a sikertelenül fellebbező felperest kötelezte a hírportál üzemeltetője, a II. rendű alperes részére az alperesek jogi képviselőjének munkadíjából álló másodfokú perköltség megfizetésére. Annak mértékét az Ükr. 2. § (1)-(2) bekezdés alapján, a 4/A. §-ban foglaltakra figyelemmel a benyújtott költségjegyzékben felszámítottak alapján állapította meg.

[70] A felperes költségvetési szerv, az Itv. 5. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján személyes illetékmentességben részesül, így a meg nem fizetett fellebbezési illetéket az állam viseli.

Budapest, 2024. február 8.

Dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

Egriné dr. Salamon Emma s.k.
bíró